

AARHUS TEATER

SCALA

DE DØDES RIGE

URPREMIERE

20.08.04

Mig og Pontoppidan

Af Jørgen Ljungdahl

Når man som jeg er født i Odense, ved man, at der over alle generaler, konger, kejsere og paver findes en person, der i ånd og sand betydning hæver sig over dem alle, nemlig Digteren.

Da mine forældre således i 1950 skulle flytte til Fredericia, måtte jeg derfor bekymret spørge til, hvilke digtere, der var at finde her. Således stødte jeg i en alder af fem år for første gang på Henrik Pontoppidans

navn. Det stod på en plade i Riddergade og markerede, at her var han født. Kun et par hundreder meter fra Kommandogården hvor vi flyttede ind.

Selvom jeg følte det som en straf at skulle flytte fra Odense med de dybe fynske frugthaver til en by med kanoner og lige gader, så vænnede jeg mig til det, også selvom Henrik Pontoppidan som H.C. Andersen ikke var rigtig digter, kun forfatter, og selvom det blev i Randers og naturen omkring Gudenåen, denne forfatterspire for små hundrede år før min tid havde strejft omkring.

Var han blevet boende og havde vi været jævnaldrene kunne vi have fulgtes, for vi var som drenge begge strejfer i en magisk og ikke ganske ufarlig natur, og det var sandsynligvis det forhold, der blev afgørende for, at Henrik Pontoppidan blev »min forfatter«, da jeg som feberhed yngling under en influenzaepidemi og bundet til sengen foretog en svimlende sejlads ind mellem hans mange fortællinger og små romaner, for siden feberfri at vende tilbage til min egen hverdag med erfaringer, der overgik min alder med generationer, og noget der lignede erindringer fra landskaber, der forekom – og den dag i dag næsten forekommer mig – som selvoplevede.

Lykke-Per var den første af de tre store romaner, jeg som ung stiftede bekendtskab med. Første gang jeg læste romanen, var det historien om den unge mand, der drog ud i verden for at erobre den. Et tragisk eventyr, for det lykkes jo ikke. Ti år efter var det kærlighedshistorien til Jakobe, der greb mig: hvordan kunne Per være så ualmindelig dum ikke at se den lykke, der bliver båret frem for ham af den kloge og stolte Jakobe?

Efter endnu ti år, da jeg læste romanen i forbindelsen med skuespillet til Aarhus Teater, blev det en historie om et menneske, der havde mod og vilje til at vælge. Historien om en smertefuld sejr, der blev usynlig fordi den egentlige modstander ikke fandtes i den ydre verden, men i Per selv. Det blev den historie, jeg skrev i slutningen af 80'erne, men med understrømme fra de to foregående.

Pontoppidans forfatterskab står der. Det kan der ikke røres ved; men hvordan lyset falder over det afhænger af læserens placering i eget liv, men også helt konkret af det perspektiv tiden giver.

»Livsfjendsk er jeg kun overfor det, man i daglig Tale kalder Liv: Det forjagede pulserende Ydrelev, der kun synes at have Betydning for dets Tilbedere, naar det sker under Tilskueres Bifald. Det er Facademenneskene, Telefonmenneskene, jeg flygter for.« Henrik Pontoppidan, interview, 1917

> > > >

Når Fru Bertha i *De dødes rige* beklager sig: "Hvor er vor Ungdom henne? Har en ung Mand i vore Dage nogen anden Tanke end hans egen Karriere? Hvordan skal det ende?" så kan det i dag læses for pålydende; men læst i halvfjerdserne bliver det pludselig en fremstrakt hånd fra en geheimrådende, ensamfundsstøtte mod 70'ernes »samfundsomstyrtere«, som interesserede sig mere for politik end den personlige karriere. Og det var i slutningen af 70'erne jeg skrev en 10 timers lang serie til radioteateret over *De dødes rige*.

Udgangspunktet for serien var den politiske konflikt mellem den etablerede politiske verden på den ene side og den ekstraparlamentariske på den anden. Parterne stod uforsonligt overfor hinanden. De gamle reaktionære mod den ny tids mennesker; men hvad enten man befandt sig på den ene eller den anden side, rådede rationaliteten og fremskridts-troen i sine forskellige udklædninger. For selvfølgelig kunne man styre verden med sin fornuft! Når det ikke blev gjort ordentligt, skyldtes det bare, at politikerne var for uvidende, borgerne for magelige og de rette analytiske modeller endnu for uudviklede. Denne grundlæggende måde at tænke på, gjorde sig også gældende helt ud på den yderste venstre fløj, hvor ideologi og politisk strategi var "videnskabeligt" baseret.

I sådan en sammenhæng træder en roman som *De dødes rige* i karakter og går i halvfjerdserne i dialog med tiden. For det er en historie der netop ikke giver sig af med letkøbte mirakelkure, men som tværtimod gør opmærksom på de mørke og irrationelle kræfter, der styrer vore liv, og som vi har så forfærdende ringe indflydelse på, når det kommer til stykket.

I dag må udgangspunktet være anderledes, for selvom vi også i dag taler om fremskridt og forsøger at tilrettelægge vore liv fornuftigt, så tror ingen dybest set på det, hverken på fremskridtet eller på, at vore liv lader sig styre af sund fornuft. Det ligger dybt i os, at tilfældigheden er kommet

for at blive, og at katastrofen kan indtræde når som helst. Samtidig skal man i dag enten være præsident i USA eller statsminister i Danmark for at tro, at det kan lade sig gøre at styre verden med logik og ædel vilje. Alle andre ved, at det er nogle helt andre kræfter, der fører vore liv og udviklingen fremad – eller tilbage. For hvor skal det ende?

Henrik Pontoppidan skrev sin roman på baggrund af verdens undergang, i hvert fald undergangen af den verden af i går, som også Stefan Zweig skriver om. Symbolet på den vestlige civilisation, Titanic, er sunket, fra Vestfronten er intet nyt og grundlaget for hele eksistensen smuldrer. Mod slutningen af romanen er det som Pontoppidan standser op for at besvare spørgsmålet: hvem tilhører egentlig fremtiden – hvis der er nogen?

Her vælger han lægen Povl Gaardbo og hans kone Meta. Lægen der uden metafysiske eller ideologiske overbygninger tager livet som det er og handler derefter, og hans kone, der føder sine børn uden bedøvelse. De to, Povl og Meta følger Torben Dihmer til Favsingholm, hvor de sammen vil opbygge et anarkistisk Noahs Ark til værn for mennesket og andet levende, i de hårde tider, de forudser kommer.

Det er også den slutning jeg vælger i halvfjerdserne. I dag virker dette valg næsten som ønsketænkning. Det er selvfølgelig det, vi helst vil tro: At det er tømmeret, der til syvende og sidst viser sig at være det holdbare; men små hundrede år efter, romanen blev skrevet, kan vi se, at sådan er det ikke. Det er deres modsætning, der har sejret. Det er Karsten From. Kunstmaleren. Mennesket som en tanke, livet som en drøm.

Povl Gaardbo forholder sig strengt til virkeligheden. Karsten From maler skønne billeder. Han dyrker forlystelsen og forførelsen, der kan få ham til at glemme alt andet. Det giver ham om ikke andet et midlertidigt mål med sit liv. Froms opgave som kunstner, som menneske og levemand, er at skabe en verden på trods, en anden verden, der er til at holde ud at

»Man kan ikke være forsigtig nok i valget af sine forældre«

Henrik Pontoppidan

> > >

leve i. Hans kunstneriske triumf ville være selv at komme til at tro på, at verden er, som han bruger al sin tid på at foregive, den er. Karsten From lever i sin egen verden, hvor fornægtelsen er grundprincip og glamour og galskab lever i hektisk symbiose. Og på et tidspunkt må det høre op, verden gå under. Det er vel også en del af vor tid, at der ikke findes en verden uden en betragter. En selvberoende virkelighed. At når betragteren dør, går verden under. Hvis den da ikke allerede er gået under, sprængt i stykker af millioner af synsvinkler.

Det er de spørgsmål jeg en smuk Sommeraften tager med mig ud på en Spadseretur, hvor jeg har sat mig til Hvile oppe på en Bakkесkråning og herfra kan høre en fjern Kirke ringe Solen ned *). Stilheden i Naturen, de hjemvandrende Kvægflokkе, Himmelrandens gyldne Fata Morgana og så denne akkurat hørлиg Klokkelуd, der engang imellem bliver helt borte, frémlokker en særlig Sørgrmodighed, en sværmerisk Ensomhedsfølelse, som jeg næsten har glemt.

Tidligere kunne det ske, som jeg sad der, at jeg pludselig fornemmede at der sad en ved min side, en som så og hørte de samme ting som jeg. Det var Henrik Pontoppidan, et af de mennesker når fraregnes min familie, som jeg nok har talt mest med. Dette til trods for han døde to år før jeg blev født. Men nu er det slut. Han kommer ikke mere. Jeg ved ikke hvorfor, men jeg har mine anelser.

Engang jeg sad her på denne skråning, var han der pludselig igen. Solrøden derude var falmet, og Natten kom listende. En efter en dukkede Stjernerne op som himmelske Spejdere. Grå og øde lå Jorden og dampede svagt i Aftenkulden.

»Vi føres« sagde han. *»Ofte stik imod vore hedeste Ønsker, ja på Trods af den selvherligste Vilje opfylder vi, hvad der er bestemt for os, og måske ikke bliver os klart, før ved Livets Afslutning«.*

Jeg kunne jo godt høre, det lød dybsindigt, men tænkte så ikke videre over det. Kort efter skete det, at jeg sank sammen af en blodprop i hjertet og blev kørt på hospitalet. Her oplevede jeg det, som så mange på et eller andet tidspunkt gør i deres liv: i et minut, eller to eller ti – eller i måske bare 10 sekunder troede jeg, at jeg nu skulle dø.

Det kan være, at jeg ikke er et af Guds udvalgte, men det jeg havde bildt mig ind skulle ske, skete ikke: mit liv blev ikke rullet op for mig, ej heller mødte jeg en eller anden bestemmelse med mit liv, endsige nogen anden form for visdom. Jeg havde jo aldrig forstået en rygende fis – og nu ville jeg heller aldrig komme til det. Måske fordi, der ikke er noget at forstå. Så enkelt var det hele. Måske.

I virkeligheden en ret tåbelig oplevelse, det indrømmer jeg; men så tåbelig den end var, kunne jeg ikke fornægte den. At der skulle være en Gud, eller et forsyn, eller at vi skal have en bestemmelse, som vi først kan se ved vejs ende – jeg føler ikke en gang trang til at modsige det. Det kan jo være sandt, og det kan være forkert; men nået hertil bevæger trafikken sig udenom.

Jeg ved ikke rigtig, hvad der skete med mig, jeg må vel have forandret mig på en måde, som jeg ikke selv ved af; for han kommer aldrig mere. Jeg ser ham engang imellem på afstand. Så rejser jeg mig og hilser. Jeg er selv blevet ældre nu. Hvis han skulle finde på at se i min retning, vil jeg gerne han skal vide, at jeg er ham taknemmelig for det han har bibragt mit liv. Også selvom jeg synes, at det er noget forfærdeligt sludder det med, at vi føres. Man skulle jo næsten tro, at han var rigtig Digter – og ikke kun forfatter.

*) skulle en naturvandrер blive fristet til at søge dette smukke sted, kan det findes i "DET STORE SPØGELSE"

< < Christine La Cour
< < Morten Burian
< Hother Bøndorff

ET ANGSTFULDT MINUT

I tid spænder den tredje store roman, *De dødes rige*, kun over et par år med en epilog og nogle tilbageglimt. Forbindelsen med *Lykke-Pers* debat om frigørelsens resultater er tydelig. I 1912- da romanværkets første bind udkom i november- offentliggjorde Pontoppidan på Georg Brandes' fødselsdag den 4. februar et digt, der handler om det samme. Mesteren, vennen, har unddraget sig hyldest, digteren ved ikke hvorfor, men en "Natfugl"- der kan minde om Edgar Allan Poes "Ravnen"- taler til ham: "et angstfuldt Minut mellem Vaagen og Blunden":

Digtet er et håndslag til Georg Brandes og en undsigelse af hans følge, der ikke forstod at bære den frihed, han skænkede det. Det- og den samtidige roman- handler om dårlige brandesianere, som Niels Lyhne handlede om dårlige fritænkere. Men mens Jacobsen den gang med den unge Brandes troede på, at der ville komme lys over landet, ser Pontoppidan en menneskealder senere kun mørke- som den ældre Georg Brandes.

Romanens personer fordeler sig nogenlunde ligeligt mellem præster, læger og politikere, der bærer fakler for hvert sit lysets budskab. Men de kommer til kort med deres forsøg på at frelse, læge og styre. Torben Dihmer siger det således: "Vi har siddet i Aartusinder og spejdet efter en trolddomsagtig Haandsrækning i Farer og Nød- snart fra Præsterne, snart fra Videnskaben eller Lovmageriet. Og trods alle Skuffelser bliver Folk ved at lade sig narre af den første den bedste Hundestejle, der stiger op fra Mudderet og agerer Mirakkelmager." Sygdommen lader sig ikke helbrede, den er årtusindgammel; og de, der prøver på det, er narre. Som sådanne skildres da også de fleste af romanens personer.

Hvad blev der- saa skreg den- af Riget, han skabte?
I Grus er det sunket! Og Tavshed og Øde
Nu græsser paa Tomten hos fredløse Døde.

Den Sandhedens Sol, han paa Himmelen satte-
Hvem bragte den Glæde? Til hvem gav den Styrke?
Han raabte "Bliv Lys!"- og der voksede Mørke.

Det Kundskabens Træ, han har plantet i Landet,
Som favned saa vidt over Fjorde og Bugter,
Forgifter nu Folket med ormstukne Frugter.

Og Adam, den nye, blev dum som den gamle.
Og Eva forgreb sig paa Kærlighedsgaven
Og aad med hver lysten Gorilla i Haven.

Hvad Under, han veg for det festlige Møde
Og vendte sig mismodigt bort fra sit Værk.-
Jeg tænker, han fejrer sin Dag med de Døde.

< < Sarah Gottlieb
< < Laura Ljungdahl
< Jens Zacho Böye

De dødes rige
Af Jørgen Ljungdalh
Efter
Henrik Pontoppidans
roman

Isenesættelse
Morten Hovman

Scenografi
Marianne Nilsson
Astrid Ottosen

Komponist
Bent Lundgaard

Lysdesign
Jens Holm Larsen

Lyddesign
Andreas A. Carlsen

Jytte Abildgaard
Sarah Gottlieb

Torben Dihmer
Morten Burian

Fru Bertha Abildgaard
Anne-Vibeke Mogensen

Karsten From
Jens Zachø Böye

Asmus Hagen
Klaus Tange

Mads Vestrup
Tyrstup
Mikkel Vadsholt

Kolding
Samuelsen
Hother Bøndorff

Frk. Evaldsen
Frk. Søholm
Lone Dam Andersen

Nathalie Lund
Vilhelmine
Christine La Cour

Enslev
Klaus Wegener

John Hagen
Kim Veisgaard

Johannes Gaardbo
Gjærup
Unge Mohn
Anders Holst

Meta Gaardbo
Lille Jensen
Laura Ljungdalh

København
Italiener m.fl.
Kaja Kamuk

København
Italiener m.fl.
Morten Andersen

Tak til:
Morten Øberg
for indspilning af reeds

Tenor
Søren Bang Jensen

Forestillingsleder
Jacob Rosenberg
Suffli
Hanne Wolff Clausen
Kostumeansvarlig
Gurli Radich
Afvikling lys
Bo Høgh Jensen
Afvikling lyd
Andreas A. Carlsen

Skræddersal
Jeanett Alting

Frisørsalon
Britta Høxbro

Rekvisitafd.
Viggo Bay

Tonemester
Kim Engelbrecht

Billet- & medlemsservice
Piet Bertelsen

Teknisk chef
Jens Ravn

Økonomichef
Ralf Rudfeld

Marketingchef
Theis Petersen

Teaterchef
Madeleine Røn Juul

Urpreniere
Aarhus Teater
20. august 2004

Programredaktion
Jørgen Heiner
Agnete Krogh
Foto fra afsluttende prøver
Jan Jul
Plakat & program layout
Jørn Moesgård as
Tryk
EJ Graphic A/S

Forestillingens varighed
ca. 3 timer og 30 minutter
inkl. pause

Aarhus Amt
støtter Aarhus Teater

www.aarhusteater.dk udvikles
i samarbejde med webbureauet
Novisell ApS og softwareud-
vikleren Dynamic Systems A/S

NOVICELL **dynamicWEB®**

Vi støtter
Aarhus Teater

Hovedsponsorer

Skandinavisk
Tobakskompagni

Eventsponsorer

Nykredit

paustian

Websponsorer

Schindler

Aarhus Teaters erhvervsklub,
Teaterlogen

A/S Panda VVS

Aarhus United A/S
www.aarhusunited.com

EDC Mæglerne, Jan Larsen
www.edc.dk

Egå Etiketryk A/S

EJ Graphic A/S

Elna og Erik Mariagers Fond

Entrée Vin-Tøj og Gaver

Hensberg Construction aps

Jensens Bureau
www.jensens.dk

Jørn Moesgård as
www.moesgaard-as.dk

Jyske Bank
www.jyskebank.dk

KPMG
www.kpmg.dk

Malermester Erik Dalsgaard A/S

Mangaard Rejsecenter A/S
www.mangaard-travel.dk

MN Music
www.mnmusic.dk

Nordea
www.nordea.dk

Nordic Rentals A/S
www.nordic.dk

Phønix-Trykkeriet A/S
www.phoenix-print.dk

Spar Nord Bank
www.sparnord.dk

Svend Andresen A/S
www.svendandresen.dk

Søren Jensen,
Rådgivende Ingeniørfirma
www.sj.dk

Århus Stiftstidende
www.stiften.dk

< < Sarah Gottlieb
< Anders Holst

Det lød mildest talt som en gammel og vrippen mand da den 60-årige Henrik Pontoppidan i 1917 sagde i et fødselsdagsinterview:

Det er vist vanskeligt og bliver nok stadigt vanskeligere at få Ungdommen til at tro på, at Livet skal lides, at det ikke er for Glæde alene, vi befolker Landet.

Alligevel var det sit mest moderne værk Pontoppidan netop havde afsluttet med *De dødes rige*. For første gang havde han ladet en kvinde være bærer af temaet i en stor roman. Ikke som hovedperson, men som ledefigur. For *De dødes rige* er dansk litteraturs første kollektivroman. Vi følger ikke, som i *Det forjættede Land* og *Lykke-Per*, en mands liv fra vugge til grav, fra forudsætning til konklusion. *De dødes rige* er ikke en udviklingsroman, men en afviklingsroman. Som i det øvrige forfatterskab berettes den af en kamelæonagtig fortæller, der måske nok på sin egen vis er "alvidende", men ikke kan gribes i "standpunkter".

Ganske vist har den syge godsejer Torben Dihmers historie visse træk i sin udvikling fælles med den fantaserende præst Emmanuel Hansted i *Det forjættede Land* og den genialske ingeniør Peter Sidenius i *Lykke-Per*. Han står også sin forfatter nær i det pessimistiske livs- og samfundssyn han trækker sig tilbage til i genoptagen isolation.

Men enhver der har læst *De dødes rige*, vil til sine dages ende huske klumpen i halsen, da Jytte Abildgaard til slut hvisker til

veninden: "Ja, nu dør jeg, Meta! Og saa har jeg dog aldrig levet." Kun endnu et, afsluttende, udråbstegn tilføjede Pontoppidan da han efter afslutningen i 1916 straks og sin vane tro omarbejdede og nedskar den store roman.

Hvorfor kan, tør, vil Jytte ikke leve? Hvorfor lykkes det ikke for hende og Torben, når vi nu læser romanen endnu en gang, at få hinanden? Hver gang håber man og kan ikke forstå hvorfor de ikke indser at de er skabt for hinanden som de platoniske tvillinger.

Tidligere kulturminister Jytte Hilden har en bror der hedder Torben. Som så mange andre søskende af forældre der havde grædt med Jytte og lidt med Torben, var de blevet opkaldt efter det antiromantiske kærlighedsspar. Makabert, vil nogle måske mene. Men et udtryk for en læseroplevelse der må have glædet den gamle forfatter: Håbet i deres historie er større end nederlaget.

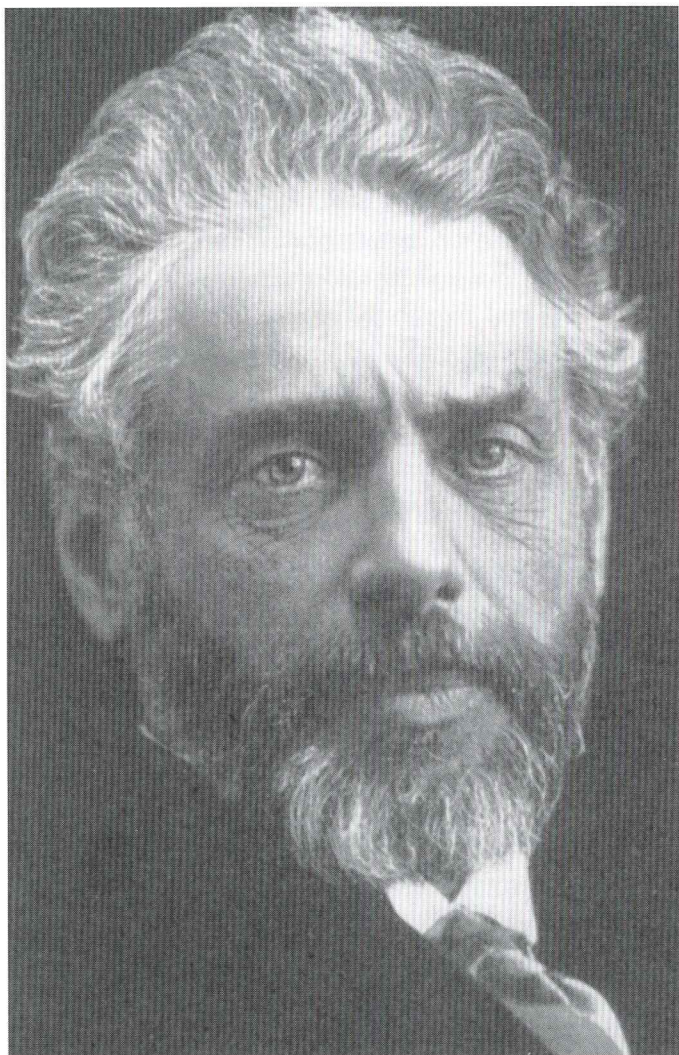
At vælge sin skæbne, at tage de livsbetingelser på sig som nu engang er nedlagt i én og ikke bestandig fortryde på sine egne forudsætninger. Det blev Pontoppidans eget livsmål. Han kunne ikke lade det lykkes for Emanuel Hansted, vidste dengang endnu ikke af det. Han stred sig igennem det med Peter Andreas Sidenius og gav ham en slutstation der nærmest gentages hos Torben Dihmer: gennem lidelse til afkald, gennem isolation til afklaring. Men i Jytte Abildgaard banker endnu hjertet vildt og voldsomt som i ungdommens Peter Andreas. Hun er hverken den blok af ro som Hansine i *Det forjættede Land* eller har den fasthed i karakteren som Jakobe i *Lykke-Per*. I *De dødes rige* er rollerne byttet om.

Jytte synes sat i landet for at befolke det med glæde. Hun har det hele: skønheden, det musiske talent, det klare hoved. Men hun vil ikke tage sin bestemmelse på sig. Hun lider af den moderne civilisationssyge som Henrik Ibsen havde forudsagt i Pontoppidans barndom, i Brand fra 1866: "Det du er, vær fuldt og helt, og ikke stykkevis og delt." Skridtet er med Jytte taget fuldt ud: Jeg er stykkevis og delt, derfor véd jeg ikke hvem jeg er.

EN KARAKTERISTIK Stigen i Følelse af svulmende Kraft og Synken i Følelse af Afmagt og Afhængighed bestemmer Stilen gennem Henrik Pontoppidans Digtning. Det er en muskuløs og spænstig Stil, den har det sunde Aandedræts rolige og regelmæssige Rytme; den har det danske Landskabs udstrakte og svagt bølgende Karakter, dets klare og rene Farver, som Ring eller Rohde maler dem, ikke stærke, men harmonisk stemte

mod hinanden, med en Rigdom af Fortoninger. Dens Overflade har en emailleagtig Fasthed og Glans, men under Overfladen er der mere, end et Maleri kan give, nemlig en sjælelig Skiften og Spillen og ligesom hos Poul Møllers Licentiat en tilbageskridende Række af Jeg'er, der betragter hinanden. Paa dette Spil af Stemninger under en tilsyneladende Ro og Ligevægt beror dens danske Væsen og dens moderne Ejendommelighed.

C.E. Jensen, (citater fra Vore Dages Digtere, Karakteristikken, 1898)

Henrik Pontoppidan

f. 24. juli 1857

i Fredericia

d. 21. august

1943 i København

Noveller og skitser

Stækkede vinger (1881)

(Sociale noveller, bl.a. *Kirkeskuden*)

Landsbybilleder (1883)

(Sociale noveller, bl.a. *Et grundskud*)

Fra hytterne (1887)

(Sociale noveller, bl.a.

Knokkelmanden og *Anemette*)

Skyer (1890)

(politiske noveller, bl.a.

Illum galgebakke,

Den første gendarm og *Tro til døden*)

Krøniker (1890)

(Med *Ørneflugt*, et modstykke til

H. C. Andersens *Den grimme ælling*)

Romantrilogi

Den forjættede land (1891)

(Består af *Muld* (1891),

Det forjættede land (1892) og

Dommens dag (1895).

Behandler perioden 1877-87.

Hovedperson er Emmanuel Hansted)

Lykke-Peer I-VIII (1898-1904)

(Udviklingsroman fra 80'ernes og

90'ernes radikale København.

Hovedpersonen er

Peter Andreas Sidenius)

De dødes rige I-V (1912-16)

(Opgør med selve tilværelsen.

Hovedpersonen er Tyge Enslev)

Romaner

Sandinge Menighed (1883)

(Lille roman med kritik af

højskolebevægelsen)

Isbjørnen (1887)

Minder (1893)

Den gamle Adam (1894)

Nattevagt (1894)

Højsang (1896)

Lille Rødhætte (1900)

(en skilmisses usalige følger)

Den kongelige gæst (1902 (08?))

Hans Kvast og Melusine (1907)

Et Kærlighedseventyr (1918)

Mands Himmerig (1927)

Erindringer

Undervejs til mig selv (1943)

(Udkom opr. i *Drengår, Hamskifte,*

Arv og gæld og *Familieliv* fra 1933)

Meninger & holdninger (1994)

Digte

Det lyder som et eventyr (1918)

< < Sarah Gottlieb
< Christine La Cour

IKKE FOR GLÆDE ALENE

Af Flemming Behrendt

Om
kvinder
og
mænd
hos
Henrik
Pontoppidan

> > >

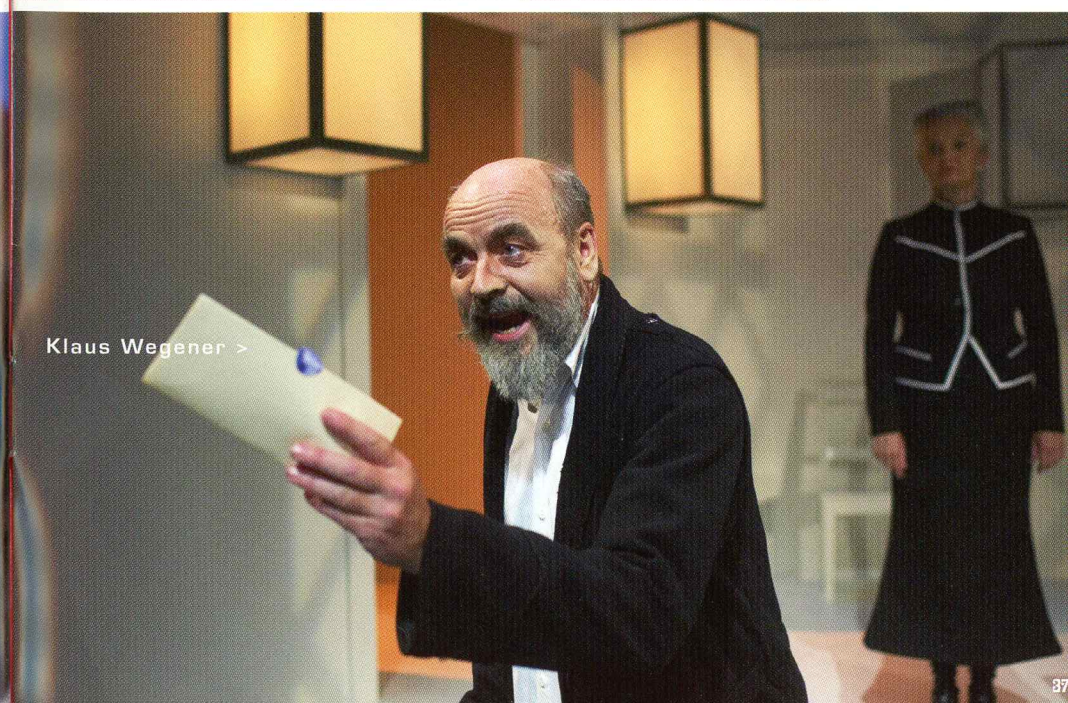
OMKRING DE DØDES RIGE

Pontoppidan dadler i almindelighed menneskenes halsende stormen efter berømmelse, ofte på bekostning af liv og lykke. Men selv måtte han dog også arbejde rastløs og forceret, da han under svære sygdomsanfald skrev på De dødes rige. Som med et brev store knappenåle i underlivet sad han hver dag mange timer ved skrivebordet, havde overhovedet næppe nogensinde været mere produktiv. Der var stadigvæk så meget, der trykkede mig pennen i hånden, siger han i Familjeliv, "og med min bestemte Forudfølelse af, at det snart vilde være forbi med mig, var jeg utaalmodig for at faa det ned paa Papiret. Hensynet til mit literære Eftermæle bidrog vel ogsaa til denne febrilske Virketrang paa Falderebet, skønt Folks Bedømmelse af mit Forfatterskab ellers aldrig havde beskæftiget mig stort. Jeg havde min egen Mening om, hvad jeg havde udrettet med min Pen, og den faldt i Almindelighed ikke sammen med Publikums eller Kritikernes."

Hans grundstemning i de svære sygdomsår gives tydeligt i et brev fra kurbyen Wiesbaden til Lundegård, 6. januar 1912: "Jeg selv er nu en hjemløs Fugl, har anbragt "Hjemmet" i Magasin, og- måske for Resten af mit Liv- indskrænket min Bagage til et Par Kufferter. Jeg gør mig ikke store Forhåbninger om den Tid jeg har tilbage. Jeg fik for tidligt et stort Læs at trække. Derfor kan jeg ikke komme på Benene igen, skønt jeg dog kun er 55. Jeg har intet andet Formål med min Rejse end at få Ro til at fuldføre en stor Bog som jeg længe har haft i Arbejde."

Året før havde han været på operationsbordet, De dødes rige er skrevet af en rekonvalescent med alle sanser i skarp beredskab.

Karl V. Thomsen, (citater fra Hold Gulden Flydende, Aarhus 1957)

0405

AARHUS TEATER
AUGUST-SEPTEMBER

JULIUS CÆSAR MYRDET I ROM

SHAKESPEARES DRAMA

OM HISTORIENS

MEST BERØMTE MORD

STORE SCENE 10.09. – 09.10

65-200 KR.

(unge u. 18 år og studerende ½ pris)

NIELS KLIMS UNDERJORDISKE REJSE EN MONOLOG AF LUDVIG

HOLBERG

STUDIO 16.09. – 09.10

130 KR.

(unge u. 18 år og studerende ½ pris)

FASSBINDERS HISTORIE OM KÆRLIGHED PÅ
TVÆRS AF KULTURELLE BARRIERER.

ANGST ÆDER SJÆLE OP

SCALA 26.11. – 22.12

165 KR. (unge u. 18 år og studerende ½ pris)

BILLETSALG 7021 3021 · BILLETNET 7015 6565

www.aarhusteater.dk